

Säveltäjä Beethoven

Viime joulukuussa on kulunut täyteen 150 vuotta erään ihmiskunnan suurimman säveltäjän, Ludvig van Beethovenin syntymästä. Beethoven syntyi 1770 Bonnissa, Länsi-Saksassa. Suku, kuten jo näkyy "van" sanasta, oli flaamilainen ja sanotaan, että isä, tenorilaulaja ammatiltaan, oli lahjaton ja juoppo. Joka tapauksessa perä poika isänsä musikaaliset lahjat, jotka ilmaantuvat jo varhain nuorena Beethovenissa, olivatpa ne niin huomattavat, että isä alkoi väkivallalla kasvattaa hänestä ihmelapsen taiteen ohdakkeiselle polulle. Jo 11-vuotiaana pääsi Beethoven kaupungin teatteriorkesteriin ja 13-vuotiaana tuli hänestä lukkari.

Sen jälkeen alkoivat ankarat vuodet nuorelle Beethovenille. Äiti kuoli, perhe jäi pulle paljalle ja isä joutui siihen määrään väkijoumien uhriksi, että tämä 17-vuotias nuorukainen oli pakotettu pyytämään isänsä eläkkeelle asettamista turvataksaan edes jotenkuten hänen huostaansa jäänyttä perhettä.

V. 1792 jätti Beethoven rakkaan Reinlaakson, "unser Vater Rhein'in" ja asettui asumaan huolettomaan Wienin kaupunkiin. Alka kulki vallankumouksen merkeissä ja Beethovenin innokkuana patriottina puhkesi säveltämään Saksan kansan ylistykseksi. "Mutta turhaan yrittää hän ylistää vallankumouksen vihollista; vallankumous voittaa koko maailman — ja myöskin Beethovenin", lausuu Romain Rolland lyhyessä Beethovenbiografiassaan. Hän solmi lähempiä tuttavuuksia ranskalaisten m. m. kenraali Bernadotten kanssa, myöhemmin hän kiintyi Napoleon Bonaparten. "Hän rakasti tasavaltalaisia periaatteita", sanoo Beethovenin ystävä Schindler, "Hän oli rajottoman vapauden ja kansallisen riippumattomuuden kannattaja! Hän tahtoi, että kaikki olisivat mukana valtiota ohjattaessa.... Hän tahtoi, että Ranska saisi yleisen äänioikeuden ja toivoi, että Bonaparte sen toteuttaisi ja siten laskisi perustuksen ihmisuuden onnelle."

"Hän on vallankumouksellinen roomalainen. Plutarkoksen aatteiden läpikulkema ja unelmoi sankaritasavalta, jonka Voiton jumala, ensimmäinen konsuli perustaisi", lisää Rolland Beethoven ihanoi yleensä kaikkien aikojen suurmiehiä: Homerosta, Plutarkosta ja Shakespearea. Brutus oli hänen esikuvansa Rooman tasavallan ajalta, Platon utopisti-kommunistiset tasavaltalais-lhanteen valtasivat hänet. "Sokrates ja Jeesus ovat olleet esikuvanani" tiedetään hänen sanoen. Kaikki nämä esikuvat ovat vaikuttaneet valtavasti säveltäjänsä ja siten me välillisesti tunnemme tuon saman kunnioituksen ja ihailun hänen teoksissaan.

Tuo korsikalainen sotapäällikkö valloitti Beethovenin mielen siinä määrin, että säveltäjä kiitollisuudella omisti hänelle erään kauneimmista ja voimakkaimmista sinfoniostansa, Kolmannen eli Eroica sinfonian. Se on voimakas, sankarin väkyyttä ja mahtia ihanoiva sävelluomus ja samalla se kuvaa tuntuvasti ajan yleisiä kumouksellista ja idealistista luonnetta. Engels sanoi nuorena aikoinaan: "Minä olen kuullut Beethovenin musiikkia ja se oli kerrassaan tavatonta!" Häntäkin hämmästytti tuon sinfonian voima.

Saatuana kuitenkin myöhemmin kuulla, että Napoleon oli pettänyt tasavaltalais-lhanteensa ja tekeytynyt diktaattoriksi, raivostui Beethoven siitä suuresti, hän repi kiukuissaan rikki omistuslehdien, jolla komeli Bonaparte-nimi ja sen sijalle kirjoitti hän italiaksi: "Sankarisinfonia, sävellys suuren miehen muiston vietämiseksi". Sinfonia jakaantuu, kuten tavallisesti senlaatuiset sävellykset, useampiin eri osiin. Erällä sel-

laisella osalla on nimenä "Marcia funebre", surumarssi, syvän alakuloisissa ja alistumista kertovissa sävelleissä kulkeva; Beethoven selitti, että hänellä tätä sinfoniaa kirjoitettaessa oli jo kaukainen aavistus Napoleonin sankarinsa surkeasta kohtalosta.

Beethoven eli Wienissä edelleenkin. V. 1806 kihlasi hän nuoren Therese von Brunswickin, entisen piano-oppilaansa. Beethoven eli tähän aikaan onnellista ja valoisa elämää; rakkaus nuoreen morslameensa oli täyttänyt hänen sydämensä ja hillinnyt sen alkuperäistä villiä voimaa. Neljäs sinfonia, jonka hän sävelti samana vuonna, kulkee ilomielien ja huolettoman tunteen merkeissä. Pian kuitenkin molempien onnellisten suhte särkyi. Beethoven on miehensä parhaissa luomisvoimissa eikä laannistu. Maine ja itsetunto kasvataen vuosien kuluessa. Sankarisinfonian lennokuus ja voima ilmestyy taas sävelloimukseksi. Raju, räikeä ja meluva ilontunne ilmenee Seitsemännessä — ja varsinkin sen Allegretto-osassa — ja Kahdeksannessa sinfoniassa. "Minä näen ennen kaikkea tässä tulisessa 'kermesissä' todistuksen hänen ilmailaisesta syntyperästään, samalla kertaa kun tunnen sen hänen puheensa ja tapojensa rohkeudessa, joka niin räikeästi lonkkaa korvaa kurin ja tottelevaisuuden maassa," huomauttaa Romain Rolland Beethovenissa oli silloin vielä niin nuorta ja itsetietoista verta, että hän kirjoittaa: "Minä olen Bacchus, joka valmistaa suloista nektaria ihmiskunnalle. Minä juuri lanjotan ihmiskunnalle hengen jumalasta hulluutta."

Sitten alkua ehkä kohtalokkain ja raskain aika Beethovenin elämässä. Jo varhain ilmaantunut kuurous alkoi käydä yhä tuntuvaammaksi ja uhkaavammaksi. Hän ei voinut enää suullisesti keskustella ystäviensä ja vieraittensa kanssa, vaan oli pakotettu turvautumaan keskusteluvihkoon. On sanomattakin selvää, että tämä kuulonimen vika, tämä tuskastuttava tila säveltäjälle, vaikutti raskaasti ja masentavasti Beethovenin sieluun. "Olen syvästi onneton. Jaloista aisti minussa, kuuloni, on huonontunut. Tulenkokohan koskaan terveeksi! Kuinka surullista on minun elää, minun täytyy välttää kaikkea sitä, joka on minulle rakasta ja vielä lisäksi tehdä sitä tässä niin kurjassa, niin itsekkäässä maailmassa... Tuskallinen alistuvaisuus, jonka turviin minun täytyy paeta! Tosin olen päättänyt kantaa kaikki kärsimykseni, mutta kuinka se on käyvä mahdolliseksi?"

Beethoven oli tutustunut suurmiehiin, hän oli heiltä oppinut profeettain ja filosofien resignaation. Hän oli silloin löytänyt erään olemassaolon salaisuuden. "Plutarkos on minulle opettanut alistuvaisuutta. Minä tahdon, jos se on suinkin mahdollista, uhmata kohtaloani; mutta on hetkiä elämässäni, jolloin olen onnettomin jumalan luomista olennoista.... Alistuminen, mikä surullinen pakopaikka! Ja kuitenkin se on ainoa, mikä minuulla on jällellä!" Tuo kaikki muistuttaa niin paljon miehen angelonimaista tuskaa silloin kun hän ahdistuksissaan huudahtaa: "Oi jumalani, ken voi vaikuttaa enemmän minussa kuin minä itse!"

Beethovenin elinkuuden loppuvuodet soluvat yhtä tuota samaa "via dolorosa" tietä, joka on niin monen ihmiskunnan suurmiehen osaksi tullut. Sen traagillisuus kerääntyy taas raskaaksi ukkospilveksi C-moll-sinfoniassa. Siinä se purkautui ja vain kerran sen jälkeen seestyi taivas Beethovenin elämässä, silloin kun syntyi "Oodi ilolle", hilpeälle ja leppoiselle ilolle. Beethoven oli jo työnnetty syrjäpuolelle elämän kirjavasta ja täyteläisestä pöydästä. Mutta Beethoven kesti. Hän oli oppinut vanhoilta viisaalta elämisen taidon. Beethoven kuoli monien su-

rujen murtamana maalisk. 26 p:nä Wienissä, jossa hän oli elänyt yhteensä 35 vuotta ja luonut siellä kaatumattomat teoksensa. Wienissä säilyttää hänen hautansakin.

Mozart haudattiin joukkohautaan. Schubert eli ja kuoli kurjuudessa. Hugo Wolf eli kuin kurja proletaari. Beethovenin elämän salaisuuden selittävät osaksi hänen omat sanansa: "Durch Leiden Freude" (Tie iloon käy kärsimysten kautta).

Beethoven loi elämässään lukuisia sävellyksiä. On tarpeetonta esittää tässä kaavamaista luetteloa kaikista niistä. Eniten tunnettuja ja pidettyjä ovat sittenkin hänen pienempien sävellystensä, sellaisten kuin esim. kaunin Kuutamona-soinaan o-hella, sinfoniat, joiden lukumäärä nousee aina yhdeksään; kymmenettäkin alkoi hän kirjoittaa, kunnes kuolema keskeytti työn.

Sankarisinfoniasta jo mainitsimme ylempänä. Mahtavin ja suurinmoisoin on kuitenkin yhdeksäs sinfonia ynnä loppukuoro Schillerin runoelmaan "Ode in die Freude" (Oodi ilolle). Wienissä, jota oli ruokittu keveillä italialaisilla oopperoilla, se herätti suurta huomiota ja sillä sai Beethoven wieniläisten myötätunnon ja kunnioituksen puolelleen. Viime vuonna murhattu saksalainen sosialistinen kirjailija, Kurt Eisner, kuvalle Yhdeksättä sinfoniaa seuraavalla tavalla: "Yhdeksän sinfonian ensimmäisessä osassa, joka puoleen viulunääniin yksinkertaisesta, salaperäisestä kuiskallevasta kisasta, on villiä kuuluntaa, taistelua, uhmua ja epätoivoa. Toinen osa hyllyttelee räikeässä vastakohdassa, juovuttavassa elämänilossa, päihtymyksessä ja itseuhotuksessa. Se on Beethovenin huumoria, joka maailman kumoosyökyvien säpyleitten ylitse nauraa uhkarohkeasti pauhinaan ja ryskyy ja kanoittaa sortumisen, elämää sätelevien, sen ohella henkevien ja äärettömän aistillisten pelkköjen ja hilsiän hurjalla karkelolla. Elämä vaatii kuitenkin oikeutensa. Vapautuneen mielihyvän villi joukko käy pauhaten ohi. Suuri juhallinen kumpuaa yöhön sanomattoman kahon laulu. Ihmällisyys täyttää valituksestaan ja toivovalta kaihollansa rajattoman avaruuden. Se on kolmas osa. Tämän ihmiskunnan soinnukkaan kohtalodraaman loppuosassa kohoaa sekasortoiseen piirtänsiin vielä kerran kolmen ensimmäisen osan sävelet. Kun kahu kasvaa maltittomaksi kammoksi, eikä mikään selvittäminen näytä enää mahdolliselta, silloin astuu ihmisläini lunastajaksi. Se pidättää demoonisesti raivoavat soittokoneet: "Ei noita säveliä!" Ja kuin etäisytydestä helkähättä aivan yksinkertaisesti melodiaan ja rytmiin Schillerin laulu ilolle. Kansanlaulu kasvaa kansojenlauluksi. Mahtavina, vastustamattomina samoavat kuorot yöspäin. Taaskin kaikuu mailmankaikkeus lunastetun ihmiskunnan riemuhuudoista. Kansain vapaus, kansain rauha perustaa valtakuntansa myrskyssä. Tämän koko maailman suudelma!" (Gesammelte Schriften).

Kautta Beethovenin musiikin on sen oleellisena piirteenä mielekkäisyys ja tunteen sirous. Siinä suhteessa muistuttaa hän suuresti maamiestä: Richard Wagneria, joskin germanilaisuus esiintyy jälkimmäisessä jyrkimmin, jyrkimmin ja myöskin kankeammin. Beethovenin musiikissa on — ja se juontaa syynsä tähän flaamilaisesta syntyperästään — myöskin, tuota flaamilaista villiä, aistillista iloa ja hilpeyttä, joka elää tuossa kansanaineksessa ja jota tapamme vanhojen flaamilaisien mestarien taidemaalauksissa.

Beethoven ihaili aina Prometheusluonteita, hänelle oli vierasta ja vähäpätöistä kaikkalainen pikkumaisuus ja turhuus. Hän tahtoi tunkeu-

tu ihmisieluun alkuperäiseen maan, valtavuuteen ja sen alkaimpaan puoleen. Hänen toitaansa johtaviin lauseisiin kuuluu: "En tunnusta muuta ylemmyymerkkiä kuin hyveen!" Tai kun lausuu musiikista: "Musiikin täntaa ihmishengen tullen tunkeasiin," pyrki hän toteuttamaan t maksimia teoksissaan. Ei niissä: käänsä paljon viehättä tunteen uut kuin niiden tarmo, lento ja mi suhteet, ja tämä selkeä ehkä on hinnä ja tuntuu kouraantuntuv. malta Beethovenin musiikin työl kuuntelijaa. Mestariimme itse t nusti olevansa Mozartin hartaim ihailijoita, mutta se mikä Mozartin ilmenee syvästä melankolliana ja al tumisena, se on päinvastoin Beethovenissa katkeraa taistelua, jättä määstä syöksymistä avaruuteen ja kaan, se on kuten Lu Märten satti vasti sanoo, "rauhatonta tahtoa". on selvää, että hän tässä "rauhatta massa tahdossaan", näissä alkuv maisissa tunteissaan, särki vanh musiikkimuodot ja mittasuhteet loukkaa ankarasti vanhaa esteett harmoniasta lakia. Ja tästä syys ennenkalkkeaa jäi hän aikalaisilla niin vieraaksi ja tuntemattomaksi vasta jälkimaailma on antanut täy tunnustuksen hänen nerolleen ja kastanut tuota syvää ja valta voimaa edustavaa miestä.

Kun työnantajat rajavat tuotantoa

Viime kuluneina vuosina ole toittuneet kuulemaan ankaria tuota työläisiä vastaan taballisesta tannon rajottamisesta. On p meikin rikoksena sitä, jos ei mies ja nainen ole fännittänyt kua voimiaan tehtaissa tuottaa mahdollisimman paljon. Ja i nen union sääntö, joka rajotti tantomaa, jos sellaista oli olemassa: dettiin vähintään maansa pettea.

Nykyään, kun työnantajat ra vat tuotantoa, kuulemme me i vähän puhuttavan teollisuuden tuksen huonoista puolista. S kun työnantajat voivat myydä teet mahdollisimman korkeasta nasta, silloin pidettiin pienin työn seisausta rikoksena.

Niin ei ole asiat nykyään. Hi laskevat ja voitot pienenevät, keino pitää hintoja korkeana on ko sulkea tehtaak kokonaan, tai hentää tuotantoa. Sellainen me tyä tarkottaa, että joukko ty siä joutuu työttömäksi ja joi lapsia jää vähemmälle ravinnolle, kehnomille pukeinelle, mutta s merkitse mitään työnantajille, j ovat sulkeneet tehtaansa. Vo osingot täytyy pitää ennallaan.

Jos työläiset rajottaisivat tu toa, tarkottaisi se vaan sitä, suurempi joukko työläisiä saisi ty Voitto-osingot eivät mahdollisest lisi niin suuret, mutta useampi työläisellä olisi kohtuullisempi meentulo. Mutta kun työnantajat jottavat tuotantoa, johtuu siitä y nen kova aika ja laajalle levin kurjuus.

Ja yhtäkaikki sellainen tuotan rajotus, joka tehdään työnanta taholta saa osakseen melkein y sen vaifolon sanomalehdistön hoito. Mutta annapas, jos työlä vähäsenkin rajottavat tuotantoa, mitaan sitä yleisesti ja äänekkää — Life & Labor.

— Myös tehtaan pölyinen ja ku työ vaatii kastelemista ja sitä teelekin tuhansien työläisten k pisarat. — Bebel.

— Kenelle ei vielä t Toveritar, kiiruhtakoon tilmaan sen heti!